N° 89. 1844.

BREDASCHE COURANT.

Staat-, Letterkundig en Wetenschappelijk

NIEUWS-BLAD.

DINGSDAG 30 JULIJ.

FRANKRIJK.

PARIJS, den 27sten Julij.

De kamer der pairs heeft gisteren de discussie geopend over den spoorweg van Parijs naar Straatsburg, zijnde dit het laatste spoorweg-ontwerp waarover zij nog stemmen moet.

— Bij gelegenheid van het rapport, in de kamer der pairs uitgebragt over eene wet, waarbij de wederzijdsche regten op letterkundige voortbrengselen, zoo wel voor Sardinische, als voor Fransche onderdanen worden gewaarborgd, heeft de rapporteur *Vivien* het bewind ernstig aangemaand, om ook met Nederland, Pruissen en Duitschland, welke zich deels daartoe hebben verbonden, deels daartoe bereid hebben verklaard, dergelijke traktaten te sluiten, waarbij tevens de invoer van nadrukken van Fransche boekwerken zou moeten verboden worden; ten einde alzoo, in weerwil van en zonder Belgie, aan de Fransche schrijvers de vruchten van hunnen letterkundigen arbeid te verzekeren. Dit nadrukken wordt den Belgen bij voortduring zeer kwalijk afgenomen.

— Heden morgen zijn in al de parochiale kerken der hoofdstad lijkmissen gehouden voor de slagtoffers der gebeurtenissen in de julijdagen van 1830.

Bij bevel van den militairen kommandant van Parijs, zijn, gedurende de drie Julijdagen, de troepen geconsigneerd, en eene groote uitdeeling van patronen heeft in de kasernes plaats gehad.

— Naar het dagblad *la Presse* verzekert, zou de *Moniteur* eerstdaags een artikel behelzen in zoodanige termen vervat, dat het aan alle discussien over de ongenoegzaamheid van het bedrag der civiele lijst een einde zou maken.

— Men zegt dat 's konings reis naar Engeland thans stellig op den 8sten September bepaald is.

— Men verzekert dat de ministers van koophandel, zoodra de zitting der beide kamers zal gesloten zijn, aan 's konings goedkeuring verscheidene ordonnantien zal onderwerpen, houdende eenige wijzigingen in het tarief van douanen, in overeenstemming met het gevoelen der deswege ingestelde commissie, wier arbeid de kamer niet in de gelegenheid geweest is te onderzoeken.

Voorts zegt men, dat de ministers in den tusschentijd der zittingen de hoofdstad niet zullen verlaten, gelijk anders gewoonlijk plaats heeft, en wel uit hoofde der moeijelijkheden, waarin men met Marocco gewikkeld is.

— Nadat het gouvernement eergisteren een telegraphisch berigt had medegedeeld, waaruit bleek dat de maarschalk *Bugeaud* een nieuw gevecht met de Maroccanen had gehad, werd gisteren in de bladen gevonden eene depeche van den maarschalk *Bugeaud* aan den minister van oorlog nopens zijne operatien van den 7den tot den 15den Julij. Het blijkt uit dit berigt met volkomen zekerheid dat de gezegde maarschalk na de gepleegde vijandelijkheden van de zijde der Maroccanen en der met hen verbonden Algerijnsche volksstammen, werkelijk den oorlog op het Maroccaansch gebied voert. Gedurende de negen dagen van 7 tot 15 Julij heeft hij in de woestijn Angad, ten zuiden van Ouschda, de bende van *Abd-el-Kader*, de Algerijnsche volksstammen, die deze overgehaald heeft hem te volgen, en de gewapende Maroccanen vervolgd. Die togt is echter zeer moeijelijk geweest, eensdeels ten gevolge der bergachtige gesteldheid van het land, der overgroote hitte en der schaarschte van water in die dorre streken; anderdeels ten gevolge van het gemis van wegwijzers, die de hier op verren afstand van elkander verwijderde waterbronnen of riviertjes konden aanwijzen, en in het algemeen inlichtingen geven omtrent de plaatsen van oponthoud der vijandelijke benden in een aan de Franschen geheel onbekend land. Daarbij kwam, dat die vijandelijke benden zich bij de aannadering der Franschen telkens verstrooiden, en dat de maarschalk zijne ruiterij moest sparen, waarvan hij zegt veel te weinig voorzien te zijn. Slechts tweemalen heeft hij gedurende het genoemde tijdsverloop de Arabieren bereikt, en hun eenige verliezen, ofschoon niet van groot aanbelang, toegebragt. Aan het slot van dit verslag leest men: »Den 14den was ik op een uur afstands ten zuidwesten van Ouschda gelegerd. Ik stelde mij dadelijk in betrekking met den bevelhebber dier stad, met wien ik, omdat ik haar en hare omstreken gespaard heb, in goede verstandhouding sta. Terwijl ik langs het riviertje Isly trok, bewoog de generaal *de Lamoricière* zich in de landstreek ten westen van Sebdou, met het doel om de nog niet onderworpene volksstammen of gedeelte van dien, die langs de grenzen van Marocco wonen, tot onderwerping te brengen. Zijne krijgsverrigtingen hebben meerendeels het gewenschte gevolg gehad, hetgeen vooral ook moet toegeschreven worden aan de houding, dat wij tegenover de Maroccanen hebben aangenomen. Bij den generaal *de Lamoricière* zijn gedeelten der volkstammen van de Beni-Senous enz., die ik van mijne zijde, bij mijnen terugkeer van de Boven-Isly had willen aantasten, in onderwerping gekomen. Dit gisteren vernomen hebbende zal ik den kring mijner krijgsverrigtingen beperken, en den 18den te Lalla Maghaoja (de bekende legerplaats op Algerijnsch grondgebied), terugkeeren, al mijne muilezels, met (weggeroofd) graan beladen, met mij voerende, waardoor ik de verbruikte levensmiddelen vervangen zal. Het gerucht bevestigt zich meer en meer, dat *Sedi Mohammed*, de oudste zoon des keizers, met eene aanzienlijke magt in aantogt is. Sommige zeggen, dat hij het sluiten van den vrede bedoelt, anderen, dat hij den oorlog met meer kracht wil doorzetten. Wat hiervan zij, de voorzigtigheid vordert, dat ik mij in staat stelle, om aan de strijdkrachten, die zich kunnen vertoonen, het hoofd te bieden. Ik roep daarom den generaal *Lamoricière* tot mij."

Het zal nu uit nadere berigten moeten blijken, of het gevecht, waarvan in het bovenbedoeld telegraphisch berigt (*zie ons vorig nommer*) gesproken wordt, een gevolg is geweest, van de aankomst van den zoon des keizers met meerdere magt, of dat het alleen betrekking heeft op de vijandelijkheden in het ambtsberigt van den maarschalk voorkomende. De dagteekeningen der berigten leveren daaromtrent tegenstrijdigheden op.

De gemoederen zijn hier thans sterk vervuld met de zaken van Marocco. Men wil dat het gouvernement niet den geheelen inhoud der meergenoemde depeche heeft medegedeeld, en dat de maarschalk *Bugeaud* bij hetzelve om meer versterking aanvraag doet. De onderscheidene rondloopende geruchten hebben een zeker nieuw belang gekregen door het plotseling vertrek van den generaal *Foy*, dien het ministerie met het overbrengen van depeches aan den maarschalk *Bugeaud* belast heeft.

Het *Journal des Débats* vergenoegt zich heden met een statistiek overzigt te geven van het rijk van Marocco, dat wel eenigzins geschikt is om aan Engeland vrees voor de bedoelingen van Frankrijk in te boezemen. Aan het slot van zijn overzigt laat het *Journal* zich als volgt uit:

»Het belang van Marocco ligt dus, gelijk men ziet, niet in zijnen industriëlen arbeid, en alhoewel de bevolking over het algemeen arm is en weinig behoeften heeft, is zulks toch eene gunstige omstandigheid voor de uitbreiding onzer debouchés; maar die uitgestrekte landstreek, bijna tweemalen zoo uitgebreid als ons Algerie, en die naar men verzekert niet minder dan twaalf millioenen zielen telt, is sedert lang de korenschuur van centraal en westelijk Afrika. Door Marocco vooral komen de voortbrengselen van het noordelijk Afrika of van Europa tot over de Niger, tot Darfur en Timbocton, tot in het land der Foulahs, Ghioloffs, Dahomets en Ashantijnen; zijn grond, bewoond door eene moorsche bevolking, minder zwervend dan de Arabische stammen van Algerie, is buitengewoon vruchtbaar in granen, zout, vruchten, vlas en hooi; het levert goede huiden en wol, het is overvloed aan slagtvee en muilezels, waarvan onze Afrikaansche kolonie reeds belangrijke aankoopen heeft gedaan; het [illegible] paardenras, 't welk in sterkte en schoonheid het Andalusische [illegible] komt. Zulke elementen van landelijken rijkdom [illegible] aangrenzende Afrikaansche kolonie, de nabuurschap [illegible] caanschen staat van groot gewigt [illegible] door Sahel tot aan de stammen van [illegible] land dat zoo veel rijkdom in de toekomst belooft [illegible] weg is naar kantoren van den Senegal. Heeft Marocco [illegible] onze vestiging in Afrika zijnen

handel met Tanger, Mogador en Saffy verdrievoudigd gezien; zoo moeten onze havens aan den westelijken oceaan, Bordeaux, Nantes en Havre, die reeds belangrijke zaken doen op de westkust van Afrika, het handelsbelang niet uit het oog verliezen, dat in het vervolg de havens van de Marokkaansche kust kunnen bekomen. Daar zal, even als in alle staten van de oude muzelmansche maatschappij, vroeg of laat de verandering komen in gewoonten, denkbeelden en smaak, die de aanrakingen door het verkeer met de Europesche ontstaan; onze producten zullen door de rijke klassen gezocht worden en onze schepen zullen er des te gemakkelijker eene retourlading vinden, daar Marokko zelve er geen heeft om hare overvloedige producten naar vreemde landen over te brengen."

— Berigten uit Madrid van den 21sten Julij, melden, dat de ministers van financien en van justitie naar Barcelona vertrokken waren, om pogingen te doen tot herstel van de eensgezindheid in het kabinet, die verbroken was sedert de jongste executiën te Saragossa.

De opperbevelhebber der provincie Logrono heeft, bij een bevelschrift of bando van den 15den Julij, die provincie in staat van beleg gesteld. Dat bevelschrift behelst te gelijk de in Spanje ongelukkig thans bijna tot eene gewoonte geworden bepalingen, dat allen, die wapenen in bezit hebben en deze niet binnen 24 uren uitleveren, allen, die gewapend aan zamenscholingen deel nemen, en in één woord al degenen, van wie het bewezen kan worden, dat zij tegen den troon en de staats-instellingen zamenspannen, voor eenen krijgsraad gebragt en op staanden voet doodgeschoten zullen worden.

Men zeide dat het hof den 10den Augustus Barcelona zou verlaten om naar Madrid terug te keeren.

— Uit Napels is van den 13den de tijding ontvangen, dat de militaire commissie haar vonnis gewezen heeft tegen 76 personen, die in Maart ll. aan den aanslag van Cosenza hebben deel genomen; 21 personen zijn tot den dood veroordeeld, 10 tot gevangenisstraf van 30 jaren, 12 tot dezelfde straf voor 25 jaren, 6 tot vijf en zes jaren en 3 tot de proceskosten: 24 personen zijn voorloopig of geheel op vrije voeten gesteld. Zes der ter dood veroordeelde personen hebben reeds hunne straf ondergaan. De Koning heeft die der overigen in levenslange gevangenis veroordeeld. De militaire commissie hield zich thans bezig met de zaak, betrekkelijk den nieuwen aanslag in Calabrie.

— Ter beurze van heden (27 *Julij*) waren genoteerd: 5 pCt. 121,35; 3 pCt. 81,65; Nap. r. 98,70; Spanje 30¾; 3 pCt. 33¼; Rom. L. 103⅝.

ENGELAND.

LONDEN, den 27sten Julij.

In de zitting van het Hoogerhuis van gisteren deed Lord *Wharncliffe* een voorstel, dat het huis in comité zou beraadslagen over de herziening van de bestaande acte, waarbij de partij-processiën in Ierland verboden werden; hetwelk echter werd verworpen.

In het Lagerhuis zijn behandeld de wet op de Spaarbanken en de Armwet. Omtrent de eerste klaagde de Heer *Hume*, dat die banken, oorspronkelijk bestemd voor de arbeidende klasse, nu ook waren geworden plaatsen, waar lieden van allerlei stand geld in bewaring gaven, en dat de tractementen der geëmployeerden te hoog waren. De Heer *Goulburne* erkende in zekere mate de waarheid der eerste beschuldiging en stelde voor, als het beste middel om de hoogere sommen, die ter bewaring gegeven werden, te weren, den interest te verminderen tot 3 pCt. Ten aanzien van de tractementen, werden [illegible] zou worden toegestaan, waarna het huis overging tot de orde van den dag, zijnde de 3de lezing van de Armwet, welke werd aangenomen.

Lord *Ashley* heeft aan de voornaamste fabrijkanten voorgesteld om uit eigene beweging den werktijd van hun volk tot 12 uren te bepalen, met inbegrip van den etenstijd, ten einde omtrent den uitslag van zoodanigen maatregel te kunnen oordeelen, voor den een voorstel bij het parlement in te dienen.

— Dezer dagen is alhier gesloten een verdrag tusschen de gevolmagtigde ministers van de Koningin van Groot-Brittanje en den Koning van Hanover, tot regeling van de sedert lang aanhangige questie van de Stade-regten. Het thans aangenomen beginsel is de daarstelling van een eenparig en matig tarief van regten, in plaats van de bezwarende regten, welke zoo lang de Britsche scheepvaart op Noord-Duitschland hebben gedrukt.

— Volgens berigten uit Alexandrië van den 6 Junij, was Sir *Henry Pottinger*, die den 25 Junij deze stad had verlaten, den volgenden dag te Kairo aangekomen, en na het merkwaardige der stad en de pyramiden enz. bezigtigd te hebben, zette hij zijne reis naar Suez voort, vervolgde voort, in eene britzka met 6 paarden bespannen, en deed den togt door de woestijn in den bijzonder korten tijd van 12 uren. Den 29sten 's morgens had Z. Exc. zich aan boord van het stoomschip *Hindostan* begeven, hetwelk [illegible] naar Calcutta was vertrokken.

— Er zijn tijdingen uit Lissabon tot den 17. De toestand der geldmiddelen wordt aldaar dagelijks erger. De betaling der bons op de schatkist, welke in deze en de volgende maand vervallen, niet kunnende volbrengen, heeft men een uitstel van vier maanden erlangd tegen een interest van 3 per cent.

— Gisteren stonden de 3 pCt. gec. 99⅞; Ned. 2½ pCt. 61¾; 5 pCt. 102½; 4 pCt. 96¾; Spanje 22⅞; Brazilië 5 pCt. 84; Columbia 13⅝; Mexico 36; Portugal 43¼.

BELGIË.

BRUSSEL, den 27sten Julij.

De Koning en Koningin met hunne kinderen en gevolg worden heden avond van Neuilly alhier terugverwacht. — Aan het gerucht dat de Koning *Lodewijk Philips* na zijn bezoek bij Koningin *Victoria* herwaarts zou komen, wordt door velen geen geloof geslagen.

— Naar men verzekert, zal de *Moniteur* morgen een koninklijk besluit mededeelen, bepalende dat de schepen onder Pruissische vlag voortaan tot de klasse der niet bevoorregte schepen zullen terugkeeren en niet terugontvangen zullen te Antwerpen den betaalden Scheldetol. Deze maatregel is het gevolg van het onlangs te Berlijn genomen besluit omtrent de verhoogde regten op den invoer van het Belgische ijzer.

NEDERLANDEN.

BREDA, den 29sten Julij.

Zaturdag in den vroegen morgen, is Z. M. de Koning met een' extra-trein, langs den spoorweg over Amsterdam, naar Soestdijk vertrokken.

— H. M. de Koningin heeft, den 24 dezer, met een bezoek vereerd de door het te Amersfoort gevestigde departement der *Maatschappij tot Nut van 't Algemeen* opgerigte bewaarschool voor behoeftige kinderen, welke H. M. in het vorige jaar onder hare bescherming genomen, en aan welke Hoogstdezelve het voeren van Haren naam vergund had. H. M. heeft zich op de minzaamste wijs met de kinderen onderhouden, met genoegen hunne vorderingen opgemerkt en met belangstelling het lokaal in oogenschouw genomen.

— Het heeft Z. M. den Koning van Pruissen, alsmede Z. M. den Koning der Franschen dezer dagen behaagd, den heer *H. Zeeman* te Amsterdam, bij eigenhandig schrijven, Hoogstderzelver dank en Vorstelijke goedkeuring te betuigen, wegens de door dien heer vervaardigde levensbeschrijving van wijlen Z. M. den Graaf *van Nassau*.

— Men schrijft uit Amsterdam, van ll. Vrijdag: »Gisteren werd alhier gehouden de dertigste algemeene vergadering van het Nederlandsch Bijbelgenootschap. Aanzienlijk was de opkomst der afgevaardigden, ernstig en belangrijk waren hunne beraadslagingen, en veelzins bemoedigend de berigten, welke omtrent de verrigtingen van het hoofdbestuur en van de afdeelingen werden medegedeeld, als ten bewijs strekkende, van de onverzwakte en gezegende werkzaamheid des Genootschaps, tot verspreiding van den Bijbel hier te lande en in de Overzeesche Bezittingen. Bedroevende was de herinnering aan het overlijden van den weleerw. zeer gel. heer *Toewater*, Ill. dr. en predikant te Samarang, in wien men gehoopt had eenen bekwamen en ijverigen medewerker te zullen hebben aan de Javaansche Bijbelvertaling. De agent des Genootschaps op Java blijft met dit gewigtige werk steeds voortgaan, en de milde bijdragen en giften van vele voorstanders der Bijbelverspreiding hier te lande stellen het Genootschap in staat, om te volharden in het verspreiden en vertalen van het Woord des Allerhoogsten, dat burgers aanwint voor Zijn heiligend en zaligend Koningrijk.»

— Gisteren zou van Harderwijk naar het Nieuwe Diep vertrekken een detachement van 130 onder-officieren en manschappen, onder bevel van den kapitein *Renou*, begeleid door den 1sten luitenant *Bouricius van Bruin*, beiden van verlof naar Oost-Indië terugkeerende, en den officier van gezondheid, 3de klasse *Mohneke*, om op den 30sten aan boord van het schip Admiraal *Jan Evertsen* naar Java te worden overgevoerd.

— Den 24. is van de reede van Texel vertrokken Z. M. instructievaartuig *Urania*, onder bevel van den luit. ter zee 1e kl. *van Maren*, aan boord hebbende 30 adelborsten der 2e klasse, welke in hun derde studiejaar zijn; genoemde bodem heeft reeds gedurende meer dan zes weken op de Zuiderzee de gewone jaarlijksche oefening gehouden.

— Uit Utrecht schrijft men van den 27sten Julij:

» Het jaarlijksche examen der kweekelingen aan 's Rijks Veeartsenijschool, alhier gevestigd, heeft plaats gehad op den 23, 24, 25 en 26 Julij; na den afloop van hetwelk tot Veeartsen zijn bevorderd:

» *Berend Boks*, *Derk Albers*, *Albert de Vos*, *Geurt Jan Willem Berghuis*, uit de provincie Gelderland; *Pieter Cornelis Kleuzes*, *Leonardus van Driel*, uit de provincie Noord-Braband; *Johan Peter Jacobus Reijntjes*, uit de provincie Groningen; *Hieronimus Jan Daniel Franciscus van Doorninck*, uit de provincie Overijssel; *Karel Hendrik Mattheus Hollman*, uit het hertogdom Limburg; *Jacob Bladuw*, uit de provincie Noord-Holland; *Eelco Foppo van den Bosch*, uit de provincie Vriesland; *Johannes Christiaan Dirk Mintot* en *Jacobus Hendrikus Houtzagers*, uit de provincie Utrecht.

— In den avond van den 25sten had er te Amsterdam op het IJ, niet verre van het Tolhuis, een droevig ongeluk plaats. De heer *A. R. A.*

een bemind en veelbelovend jongeling van 17 jaren, had zich met den heer J. L., zijnen schoonbroeder, die een twaalftal jaren meer telde, in een roeischuitje begeven, met oogmerk om zich aan de overzijde, door een bad in den kalmen waterplas, wat te verkwikken na de hitte van den dag. Onderweg wilde het toeval, dat zij een hunner vrienden aantroffen, die met zijne barkas denzelfden koers meende te volgen, en, om van het roeijen bevrijd te zijn, deden zij hun bootje met een touw door de zeilschuit voortslepen. Aan de beide einden van het scheitje gezeten, voeren zij aldus een eind voort, toen een van hen, gewaarschuwd, dat het grootste vaartuig door den wind zou gaan, met drift naar de voorzijde liep, waar de andere gezeten was, om het touw wat uit te vieren; maar dit niet tijdig geschied zijnde, werd het touw bij de wending losgerukt. Door de vermeerderde zwaarte op één punt kantelde het bootje in den vloed en de beide ongelukkige jongelieden zonken in de diepte, nadat zij met een wanhoops-uitroep elkander in de armen waren gevallen. Geene redding scheen mogelijk; en de eenige lijdelijke verzachting in dit leed hunner treurende betrekkingen, waarbij eene gade met drie jeugdige kinderen, bestond in het terugvinden der beide lijken, des namiddags van den 24sten.

— Uit Assen wordt van den 26sten Julij geschreven:

»Het hof heeft *Dionysius van Wassenberg*, bedelaarskolonist te Veenhuizen, geboortig van Rotterdam, veroordeeld, om te Assen op een schavot te ondergaan de straf van het zwaarden met het zwaard over het hoofd, uit te voeren met al de toebereidselen, die bij de onthoofding worden in acht genomen, en voorts tot 10 jaren tuchthuisstraf; hebbende hij, na vroeger wegens diefstal tot tuchthuisstraf veroordeeld te zijn, 1 Mei jl. te Veenhuizen een anderen kolonist met voorbedachten rade met een pennemes gewond, zoodat dezelve langer dan 20 dagen onbekwaam was tot persoonlijken arbeid. *Van W.* had ook (volgens extrajudiciele confessie), op Java in krijgsdienst zijnde, straf ondergaan wegens het doodschieten van zijn sergeant, die beweerde, dat de juweelen der toenmalige kroonprinses der Nederlanden niet werkelijk waren gestolen en sprak daarbij zeer smadelijk van den Kroonprins; *van W.*, die te Woerden in de gevangenis den Italiaan *Polari* had leeren kennen, en dezen meermalen had hooren verhalen, hoe hij die juweelen had weten te ontvreemden, nam de gezegden van den sergeant zoo euvel op, dat hij hem in drift doodschoot.

— Tusschen den 10 en 15 dezer, is te Koevorden een aanzienlijke diefstal gepleegd, ten huize der wed. *M. J. de Jongh*, door het ontvreemden van een gesloten reiskoffer, welke gestaan had op een zoldertje boven de bedstede, en waarin zich bevond aan contanten *f* 2,400, 24 zilveren lepels, 20 dito vorken, 12 dito theelepeltjes, 2 dito bekers, 2 dito zoutvaten en 1 paar gouden boekkrappen.

— In [illegible] leest men het volgende:

»De ongelukkige verwoesting door de denrupsen in sommige bosschen van Gelderland veroorzaakt, heeft aan de commissie van landbouw in dat gewest aanleiding gegeven, om een bepaald onderzoek in te stellen omtrent de oorzaak van het aanwezen in groot getal dier insecten en de middelen tot verdelging derzelve, of tot stuiting van verdere vernielingen. De uitslag van dat onderzoek heeft de volgende opmerking geleverd:

»De rups, die deze verwoestingen aanrigt, en waarvan de beste afbeelding en beschrijving gevonden wordt in *Ratzeburg, die Waldverderber* enz., door *Corberon* vertaald onder den titel van: *Les Hylophthères et leurs ennemis*, Nordhaus et Leipzig *Schmidz* 1842, is reeds vroeger hier te lande waargenomen, te weten in 1808 en vroegere jaren, toen zij in Noord-Braband, Gelderland en Utrecht aanmerkelijke schade moet hebben aangerigt. De herinnering daarvan is, dat sommige bosschen te gronde gingen, anderen niet.

»Het is echter tegenwoordig niet dit insect alleen, dat in overmaat in de bosschen zich ophoudt. Eene menigte vlinders, die men verkeerdelijk voor den vlinder van bovengenoemde rups houdt, vertoont zich vooral tegen den avond, deze is niet minder nadeelig dan de voorgaande, en [illegible] heeft men binnen weinigen tijd de rupsen te verwachten, die zich vertoonen zullen wanneer die der vorige soort zich verpopt zullen hebben; daar echter de leefwijze van beiden in velerlei opzigten overeenstemt, zullen de middelen ter verdelging op beiden toepasselijk zijn.

»Beide leven op de grove *den*, beide leggen hunne eijeren *verspreid* op de dennenaalden, *waarin* de oorzaak gelegen is dat de bosschen niet op één punt maar over derzelver geheele uitgestrektheid door deze rupsen worden aangetast, beiden vreten de dennenaalden van den top tot aan den voet [illegible], beide kruipen om zich te verpoppen in de lang afgevallene naalden die den grond bedekken; en niet dan bij volslagen gebrek van deze bedekking in den grond, en dan nog slechts als deze zeer los is; alleen dit verschil bestaat in hunne huishouding, dat de eerstgenoemde als vlinder uitvliegt in Maart, [illegible] Mei, Junij en Julij, laatstgenoemde in Julij, September en October en zich eerst in het laatst dier maand verpopt, terwijl eerstgenoemde zulks reeds in het midden van Julij verrigt.

»Door deze insekten zijn de boomen over eene oppervlakte van ongeveer 200 bunders in dit voorjaar vernield geworden, kunnende de geldelijke schade voor alsnog niet geheel berekend worden.

»Het is te vreezen, dat in het opvolgende jaar in sommige bosschen hetzelfde onheil te verwachten is, want bij een naauwkeurig onderzoek is gebleken, dat in bosschen, waarin men oppervlakkig niets kwaads bespeurde, reeds dit jaar enkele rupsen aanwezig waren.

»Voor de vernieling en wering dezer insecten komen de navolgende middelen het doelmatigst voor; daar men hier te lande geene groote kudden zwijnen bezit, even als in Duitschland alwaar men deze in de bosschen toelaat, en waarvan men menigmaal het goed gevolg heeft bespeurd, daar deze dieren de poppen opzoeken en gretig verslinden.

1°. Men onderzoeke in de maand November, wanneer de beide soorten van rupsen als pop liggen, of dezelve onder de naalden mos- of bladlaag ook aanwezig zijn.

2°. Dat, indien men dezelve in groot getal aantreft, men deze mos- en bladlaag met de greep omkeere, zoo mogelijk op hoopen brenge, daar tusschen een weinig roet of kalk strooijende, of wel uit het bosch verwijdere.

3°. Dat men van het laatst der maand Maart tot het begin der maand Mei onderzoeke of zich de vlinders der rupsen vertoonen en deze zoo mogelijk wegvange, en

4°. Dat bijaldien men, in het voorjaar, bosschen door rupsen mogt vinden aangetast, men de niet aangetaste door afgravingen bescherme, moetende daartoe greppelen worden gemaakt van 3 à 4 palmen wijd en 2 à 3 palmen diep, de boord die aan de zijde van het bosch is dat men wil beveiligen, behoort niet slechts steil, maar zoo veel zulks doenlijk is, overhangende; in deze afgravingen plaatse men hier en daar kleine kuilen, van een paar palmen diep, waarin de rupsen zich bij voorkeur verzamelen, en zoo [illegible] dezelve door inwerpen van den grond, uit de alsdan daarmede te maken kuilen.

Vervolg van het Uittreksel uit het Verslag nopens den staat der Provincie Noord-Braband sedert Julij 1843 *tot Julij* 1844 *door den Staatsraad Gouverneur en Gedeputeerde Staten aan de Provinciale Staten ingebragt.*

Kanalen en gekanaliseerde rivieren. De Zuidwillemsvaart ondergaat doorgaans een redelijk onderhoud.

De aanleg van eene vaart van Eindhoven tot het Zuidwillemskanaal boven Helmond is bij Zr. Ms. besluit van 1 October 1843 geautoriseerd, zijnde het stedelijk bestuur van Eindhoven belast de gedetailleerde plans van een en ander op te maken.

De daarstelling van een hulpkanaal, geprojecteerd tot ontlasting van de rivier de Mark naar het Hollandsch Diep, reeds in 1841 bij het heemraadschap [illegible] schijnt, hoe wenschelijk ook, geen voortgang te kunnen hebben.

De werken van den in 1823 met sluizen afgesloten, en alzoo voor de afwatering der polderlanden enz. verbeterden Steenbergschen vliet zijn in goeden staat en hebben geene bijzondere opoffering gevorderd; evenzoo de werken van de in 1828 herdigte rivier de Mark en Dintel. Hoewel deze twee gekanaliseerde rivieren over het geheel geacht worden volkomen aan het doel te beantwoorden, zijn evenwel eenige [illegible] wegens, niet genoeg geholpen. Hierop verwijzen Gedeputeerde Staten voorts naar het verslag van het vorig jaar.

Rivieren en waterleidingen. In den staat der hoofdrivieren schijnen sedert het afgeloopene jaar geene merkbare veranderingen ontstaan te zijn. De bevaarbaarheid van de Maas is evenwel immers tusschen de Dieze en Heusden op eenige punten blijkbaar minder goed geworden; inzonderheid is dit het geval voor de uitmonding der Dieze, alwaar de stoomboot sedert 8 Mei niet meer heeft kunnen vlotten, hebbende dien ten gevolge de vaart van [illegible] zoo veel de onderneming van de Stoomboot betreft, ofschoon de Dieze zelve, als in doorloopend onderhoud aanbesteed, de vereischte diepte bezit van af 's Hertogenbosch tot 600 à 700 el van de Maas, beneden de Dieze met gewone trekschuiten moeten plaats hebben, terwijl de gewone schepen meestal door Craggeroeen gevaren zijn.

Tot de uitbaggering der vroeger in gemelde strekking gemaakte geul, waarvoor een bestek van aanbesteding met begrooting van kosten door de Staten aan de Regering is opgezonden geworden, is tot dus verre geene order gegeven, en het is alzoo bij toenemende daling van de Maas te vreezen, dat de communicatie te water van 's Hertogenbosch met de Maas ook voor eenigzins diepgaande schepen weldra zal gestremd zijn.

In den staat van de Killen en den verdronken Zuid-Hollandschen Waard, beneden Werkendam, alsmede in het Hollandsch Diep zijn geene merkbare veranderingen voorgevallen, [illegible] de droogte tusschen den Moerdijk en Willemsdorp [illegible]

Rijks- en provinciale wegen. [illegible] over het algemeen in deze provincie in goeden [illegible] voor derzelver onderhoud door voortdurende aanbestedingen behoorlijk gezorgd.

Voor het plan tot verbetering van den grooten weg naar Bommel zijn de noodige opnemingen, ten gevolge van het hooge binnenwater nog niet volbragt. Zoo is ook het werk ter verbetering van den weg van 's Bosch naar Vlijmen door het langdurig hooge water aanzienlijk vertraagd geworden; thans is de bestrating aangevangen van Klein- tot Groot-Deuteren.

De bestrating van den weg van Heusden naar Drunen is den 30sten Mei ll. aanbesteed voor ƒ 24,900 en met de aardenbaan reeds een begin gemaakt; met 1 November zal de oplevering der bestrating moeten plaats hebben.

Nopens den aanleg van eenen verbeterden communicatieweg van Grave over Cuyk en Boxmeer naar Maasbees is een beter vooruitzigt ontstaan, naardien wegens de daarvoor noodige onteigeningen onder Gassel, schikkingen zijn tot stand gekomen.

Aangaande het verbeteren van den communicatieweg van Drunen naar Waspik, is men sedert het vorige jaar niets vooruitgegaan. Door den onwil van eenige dijkgeslaagden onder Capelle is de afdoening tot hier toe geheel vertraagd.

Voor de bestrating van den weg van Bergen-op-Zoom naar Hoogerheide is den 15den Januarij ll. een bestek en begrooting van kosten ingezonden.

Tot verbetering van den weg van Heusden door het binnenland van Heusden naar Werkendam, door middel van begrinding, hebben eenige voorloopige opnemingen plaats gehad.

Het invoeren van een algemeen reglement op het gebruik van en de policie op de groote en andere kunstwegen, hoezeer verkieslijk, schijnt echter ook aan bezwaren onderhevig te zijn, omdat de te maken bepalingen in sommige opzigten zullen moeten afhangen van de eigenaardige plaatselijke omstandigheden en behoeften in de onderscheidene provinciën; uit dien hoofde is het aan 't Departement van Binnenlandsche Zaken doelmatig voorgekomen om algemeene provinciale reglementen op de kunstwegen in te voeren, en de Staten zijn uitgenoodigd geworden om zoodanig reglement te ontwerpen en ter beoordeeling aan het Departement in te zenden, alvorens het ter tafel van Provinciale Staten te brengen, en daaraan is voldaan geworden.

(Het vervolg hierna.)

Ter AMSTERDAMSCHE BEURS van ll. Zaturdag werden omgezet: Ned. 2½ pCt. 61⅝; dito 5 pCt. 100⅛; 3 pCt. 74 drie achtste; Amort.-Syndic. 99 drie achtste; dito 3½ pCt. 87⅝; O. Ind. L. 5 pCt. 103; H. M. 4½ pCt. 95 negen zest.; Rusland 107 drie achtste; 4 pCt. bij Stiegl. 90⅜; Polen Aandeelen 160; Spanje 20 negen zest.; 3 pCt. 34; Grieken 13¼; Portugal 2½ pCt. Lond. 45; Bras. 84; Columbia 11 vijf zest.

Te BREDA, bij BROESE & COMP., Boekdrukkers en Boekverkoopers.